

УДК 355.5

І. Ю. Бірюков, О. О. Казіміров, О. О. Краєвський

ПРО МОЖЛИВІ ДІЇ ВІЙСЬКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ЗАХОПЛЕННЯ І ЗАЧИЩЕННЯ БУДИНКІВ НА ПІДСТАВІ АНАЛІЗУ ТАКТИКИ ВЕДЕННЯ БОЮ У МІСЬКИХ УМОВАХ ІНОЗЕМНИМИ АРМІЯМИ

На основі аналізу й узагальнення досвіду ведення бою іноземними арміями в умовах міста розглянуто можливі дії військових підрозділів під час захоплення та зачищення будинків.

Постановка проблеми й аналіз попередніх досліджень. Як показує досвід бойових дій Росії у Чечні, найбільш складним є ведення загальновійськового бою у населеному пункті, де вуличні бої таять у собі певну небезпеку і військам з великими зусиллями та значними втратами доводиться просуватися від будинку до будинку. З цією проблемою стикалися з'єднання та частини не тільки російських, але й американських військ.

Особливий інтерес становлять заходи, що вжиті командуванням збройних сил США для вирішення подібних проблем. Зіткнувшись із труднощами ведення бойових дій у житлових масивах Боснії і Косова, вони у терміновому порядку змінили практичну підготовку військ. Для створення реальної картини того, якими можуть виявитися бої у місті, було побудовано цілий навчальний комплекс, що став своєрідною тренувальною зоною, офіційно призначеною для навчання підрозділів веденню бою в умовах сучасного міста.

У раніше проведених дослідженнях із цих питань недостатньо повно здійснено аналіз тактики дій збройних формувань під час захоплення та утримання будинків і не враховувався досвід ведення боїв у міських умовах іноземними арміями у збройних конфліктах останніх років.

Мета статті – на основі аналізу й узагальнення досвіду ведення бою в умовах міста іноземними арміями розглянути можливі дії військових підрозділів під час захоплення і зачищення міських будинків.

Виклад основного матеріалу. Для підрозділів ланки “відділення – взвод” основними завданнями під час ведення наступальних дій в умовах населеного пункту є захоплення і зачищення будинків, що складаються з таких етапів [1]: придушення вогню противника і створення умов для переміщення групи захоплення, висування групи захоплення, штурм будинку, зачищення будинку та перегрупування групи захоплення.

Склад сил, їх завдання та озброєння. Для виконання цього завдання підрозділ поділяється на дві групи – групу підтримки та групу захоплення.

Група підтримки здійснює вогневу підтримку та інші допоміжні дії для просування групи захоплення. На групу підтримки покладають такі завдання:

- придушення вогнем й осліплення противника, що перебуває в будинку;
- ізоляція будинку вогнем прямого і непрямого наведення для запобігання відходу або посиленню противника та організації ним контратаки;
- пророблення проходів у стінах будинку;
- знищення вогневих позицій противника вогнем прямого наведення;
- охорона зачищених елементів будинку;
- заміна групи захоплення;
- організація постачання боєприпасами та вибуховими речовинами;
- евакуація поранених і військовополонених.

Чисельність групи підтримки визначається типом і розмірами будинку, ступенем закритості шляхів підходу, організацією і чисельним складом оборони противника. Група підтримки може складатися з одного відділення.

Озброєння групи може включати кулемети, ПТРК, міномети, ручні протитанкові гранатомети. За наявності БМП вона використовується для вогневої підтримки у той час, коли піхота здійснює штурм. У випадку, коли група захоплення має більшу чисельність, склад групи підтримки може доходити до взводу або навіть роти, що посилені танками, саперами і самохідними гарматами.

Склад групи захоплення варіюється залежно від ситуації. Критерієм для визначення чисельності групи є наявність озброєння, оснащення й особового складу, а також тактична обстановка. Група захоплення, як правило, поділяється на дві підгрупи. Основним озброєнням підгруп захоплення є кулемети, підствольні гранатомети, вогнемети. Підгрупи повинні мати якнайбільше

боєприпасів, особливо ручних гранат. Крім того, вони забезпечуються підривними зарядами, аерозольними (димовими), запалювальними та сигнальними засобами, пристроями для штурму будинків та подолання перешкод.

Придушення вогню противника і створення умов для висунування групи захоплення. Для придушення вогню противника і створення умов для висунування групи захоплення танковими гарматами і гарматами БМП ведуть вогонь по цілях, що перебувають на других поверхах та проробляють проходи у стінах будинків. Зенітними кулеметами, встановленими на танках, ведуть вогонь по підозрілих позиціях на верхніх поверхах й у сусідніх будинках. Артилерією і мінометами з використанням дистанційних трубок і радіопідривачів знищують відкрито розташовану живу силу противника, вогневі засоби, спостерігачів і радіостанції на дахах будинків. Потім вони застосовують установку підривачів на затримку для знищення противника осколками й уламками будинків. Артилерія також може застосовуватися для ведення вогню прямим наведенням так само, як і танкові гармати.

Безпосередньо перед штурмом будинку вогонь, що ведеться групою підтримки, посилюється і триває доти, доки група захоплення не висунеться на позиції, які перебувають у площині стрільби. Після цього вогонь переноситься на верхні вікна і на сусідні будинки для запобігання відходу або посиленню противника.

Штурм будинку. Під час штурму слід додержуватися певних принципів [2]:

- 1) при достатній кількості бійців штурмувати через максимально можливу кількість входів;
- 2) проникати у приміщення там, де противник найменше очікує нападаючих;
- 3) діяти раптово рішуче і швидко;
- 4) перегруповуватися перед штурмом кожної кімнати;
- 5) підтримувати зв'язок між членами групи;
- 6) по можливості, користуватися пристроями відволікаючої та шокової дії.

Штурм повинен будуватися за простими схемами, головний фактор яких – раптовість. Командою до початку штурму може бути вибух гранати (петарди). Використання ручних гранат (петард) під час штурму дещо полегшує завдання, тому що вибух навіть без уражаючого фактора деморалізує противника, й у більшості випадків він припускається помилки, виявляючи себе тим, що змінює позицію або просто відкриває безладну стрільбу. Після вибуху

важливо не дати противнику отямитися і розпочати штурм одночасно з вибухом.

Зближення з будинком група захоплення здійснює кидком з боку флангів або тилу. Вхід у будинок рекомендується здійснювати через проломи у стінах, пророблені за допомогою вибухових речовин або пострілів з гармат. Група захоплення уникає проникнення через вікна і двері, тому що вони зазвичай мінуються або прикриваються вогнем противника. Якщо підрозділу додані танки, вони пробивають пролом у стіні вогнем з гармат.

Перед входом через пролом у стіні у нього кидають гранату з витримкою (чека війнята, важіль відпущений, час затримки – одна секунда). Відразу ж після вибуху групи захоплення уриваються до будинку й у внутрішній його частині здійснюють чергами по три постріли, звертаючи особливу увагу на місця й кімнати, у яких можуть бути обладнані позиції.

Після входу до будинку основними завданнями є прикриття сходових кліток, що ведуть на верхні поверхи й у підвал, а також захоплення кімнат, в яких контролюються шляхи підходу до будинку. Ці дії проводяться для ізоляції противника всередині будинку й запобігання його посиленню ззовні.

Зачищення будинку. Під час дій усередині приміщень варто враховувати значне зниження ефективності використання стрілецької зброї – як окремої одиниці особового складу, так і всього підрозділу. Це пов'язано з тим, що дії ведуться в умовах обмеженої видимості у дальності ураження, що вимагає більш швидкої реакції на появу цілі і зменшує час, відведений на здійснення пострілу. Імовірність ураження цілі вкрай низька і малочутлива до збільшення щільності вогню за рахунок участі додаткових одиниць стрілецької зброї. Усе викладене вище справедливе для ураження цілей під час перетинання будь-яких вузьких просторів, у тому числі віконних і дверних прорізів, люків і т. д. У загальній сумі вогневого впливу стрілецької зброї підрозділу зростає частка превентивного й загороджувального вогню. Наслідком цього є значне збільшення витрати боєприпасів.

В умовах ближнього бою у будинку доцільно використати тактику паралельного зачищення поверхів. Цей метод є досить ефективним у випадку, якщо планування будинку передбачає один коридор з хаотично розташованими кімнатами по обидва його боки.

Специфіка дій значною мірою обумовлена внутрішньою структурою об'єкта. Так, під час захоплення адміністративних будинків різного призначення потрібні децю інші тактичні прийоми порівняно з діями у житлових багатоповерхових комплексах.

Підгрупи захоплення, використовуючи маневр, зачищують кімнату за кімнатою нижнього поверху. Необхідно уникати повторення способів зачищення кімнат для того, щоб не дати противникові можливості підготуватися до штурму. Після зачищення кімнат двері повинні залишатися відчиненими і позначатися заздалегідь обумовленими знаками (шматками тканини, стрічкою, фарбою).

Якщо у будинку є підвал, він повинен зачищуватися якнайшвидше, бажано водночас із зачищенням першого поверху. Послідовність зачищення підвалу така ж сама, як і для будь-якої кімнати або поверху, але при цьому існують важливі відмінності. Підвали найчастіше мають виходи у каналізаційні мережі або тунелі для мереж зв'язку. Тому вони повинні зачищуватися й охоронятися, щоб не допустити проникнення противника назад у зачищений будинок.

Після цього починається систематичне зачищення поверхів, що залишилися. Сходи можуть використовуватися після попереднього зачищення і повинні охоронятися. Якщо дозволяє обстановка, група захоплення може підніматися на верхні поверхи за допомогою пожежних сходів або "кішки".

Існує тенденція, що вихід на дах будинку і зачищення його зверху донизу є найкращим методом зачищення будинку. Однак цей метод можливий тільки у тих випадках, коли є доступ на верхній поверх або дах будинку через вікна або дах сусідніх, охоронюваних будинків; або коли група може бути доставлена на дах вертольотом. Потім групи проробляють проходи у даху або загальній стіні за допомогою вибухових речовин і використовують мотузки для спуску на нижні поверхи. Після пророблення отвору у підлозі у нього кидають гранату із затримкою. Потім боєць стріляє в кімнату автоматичним вогнем і вскакує до неї.

Однак необхідно пам'ятати, що оволодіння дахом будинку не забезпечує переваги у таких випадках:

- 1) коли доступ на дах здійснюється більш ніж з однієї точки (наявність сходів, горищних вікон);
- 2) дах об'єкта має будь-який не плоский рельєф;
- 3) коли будинок не є панівним за висотою;

4) ураження стрілецької зброї, що була у розпорядженні.

За наявності якого-небудь одного або комбінації цих умов дах не є ключовим пунктом і являє собою тактичну пастку. Захоплення даху в цьому випадку може призвести до блокування і дальшого знищення групи, що виконує це завдання, зменшення концентрації сил на важливих напрямках і у цілому – до кількісної переваги противника.

Перегрупування сил штурму. Після закінчення зачищення будинку проводиться перегрупування сил. Перегрупування групи захоплення у зачищеному будинку має проводитися швидко, для того щоб вчасно відбити контратаки противника та не допустити його проникнення назад у будинок. Після захоплення поверху (верхнього, середнього або нижнього) зі складу групи захоплення призначаються бійці для прикриття можливих шляхів підходу противника до будинку. Ці вартові попереджають групу захоплення і відкривають вогонь по противнику, що наближається до будинку. Вони контролюють:

- проходи між сусідніми будинками;
 - укриті від вогню шляхи підходу до будинку;
 - підземні шляхи проникнення до підвалу;
 - шляхи підходу по сусідніх дахах.
- Після цього проводяться такі заходи:
- піднесення і розподіл боєприпасів;
 - позначення будинку, якщо його зачищено;
 - прийняття на себе функцій прикриття для штурму іншого будинку;
 - надання допомоги пораненим та їх евакуація;
 - обладнання оборонної позиції, якщо будинок повинен бути зайнятий протягом певного часу.

Висновки

Таким чином, досвід ведення загальновійськового бою іноземними арміями в умовах міста змушує уточнити порядок дій військових підрозділів під час захоплення і зачищення будинків. Їхні можливі дії під час вирішення зазначених завдань розглянуто в статті.

Список використаних джерел

1. Элементы тактики иностранных армий при наступательных действиях в городских условиях [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.stjag.ru>
2. Квачков В. В. Спецназ России / В. В. Квачков. – М. : Воен. литература, 2004.

Стаття надійшла до редакції 19.02.2010 р.